

Landsbygdsnytt

Landsbygdsnämnden
Örebro kommun

#2
2019

Torget i Glanshammar – en trevlig mötesplats

Hbtq-diplomerade fritidsgårdar

Så jobbar miljöinspektörerna

Mat, musik och rally i länet

Välbesökt Tysslingedag

Sommartider, hej hej!

Nu är det äntligen dags för årets andra nummer av Landsbygdsnytt.

Här kan ni läsa om sommarens arrangemang genom kalendarier. Ni kan även ta del av matnyttiga reportage där bland annat hyllningen till Stig Blomqvist, som äger rum i sommar, uppmärksammas.

Vi går nu in i en underbar årstid. Enligt mig har alla årstider sin charm med allt från skidåkning i Kilsbergen vintertid till leriga löparskor i lätt duggregn under höstdisiga kvällar. Lägg därtill vårsolens värme när man cyklar på kyrkspången över sjön Lången.

Vilka lokala sommarplaner har du? Det finns oändligt många fantastiska miljöer och områden i vår kommun som jag hoppas att ni alla passar på att besöka och njuta av.

Själv tillbringar jag gärna sommaren på diverse näromlade arrangemang såsom Midsommarfirandet i bygden,

Midnattssolsrallyt och självklart en och annan skön, svalkande simtur i Järleån. Det är avkoppling och energi-påfyllnad för mig, med underbara intryck av en storslagen natur i vår kommun. Jag känner mig stolt och glad över att bo, leva och verka på Örebro landsbygd.

Jag har nu varit ordförande i Landsbygdsnämnden i ett halvår. Det känns extra speciellt eftersom Örebro till skillnad från många andra kommuner har en speciellt utsedd nämnd som jobbar med landsbygdsfrågor. Under våren har nämndsammanträden med efterföljande medborgardialoger ägt rum runt om i kommunen. Syftet är att ta del av era synpunkter och finnas till hands för att svara på eventuella frågor. Vi kommer fortsätta under hösten och ni kan i detta nummer se var Landsbygdsnämnden kommer befinna sig framöver. Det ger en sådan kraft att träffa er alla på olika

sätt och olika platser för att ta del av era erfarenheter om livet på landet. Jag hoppas verkligen att vi kommer träffa även dig framöver!

Med dessa ord vill jag avslutningsvis önska er alla en trevlig sommar, var ni än befinner er under juni-juli-augusti.

Ni är välkomna att när som helst kontakta mig eller någon av de andra ledamöterna i Landsbygdsnämnden. Trevlig sommar! ■

Per-Åke Sörman
Ordförande
Landsbygdsnämnden

Ni vet väl om att ni kan söka ekonomiskt bidrag från Landsbygdsnämnden?

På senare tid har nämnden beviljat tolv olika ansökningar. Här är några av dem:

- Scenit – Odenfestivalen 45 000 kronor
- Vintrosa Idrottssällskap – Vintrosaloppet 7000 kronor
- Vinöns kultur- och hembygdsförening – It-utbildning 15 000 kronor
- Axberg Folkets hus – teaterföreställningar 1000 kronor
- Ervalla Bygdelag – Ervalladagen 40 000 kronor
- Bocksboda byalag – badplats med flytbrygga 10 300 kronor
- Gällersta Forngårdsförening – upprustning av Gällersta forngård 194 415 kronor
- Bygdegårdsföreningen Björneborg – upprustning av bygdegården 213 425 kronor

Som ni ser är spridningen stor och beloppen kan variera ganska mycket. Därför kan det löna sig att ta en extra titt på om just er förening eller verksamhet har möjlighet att få en ansökan beviljad.

Kanske är det er vi skriver om i nästa nummer? På baksidan av Landsbygdsnytt hittar ni alltid vilka olika bidrag ni kan välja mellan. ■

Foto: Scandinav Bildbyrå.

Landsbygdsnytt #2 2019

Ansvarig utgivare: Mikael Ekman, 019-21 36 08.

Nästa nummer kommer i oktober 2019. Har du synpunkter eller tips?

Kontakta oss via landsbygdsnytt@orebro.se

clearberry
kommunikation & media

Produktion: Clearberry AB - clearberry.se

Text och foto: Maria Eremo

Text, foto och form: Anders Jakobson

Matresan lyfter fram länets smaker

Foto: Marco Verch [creativecommons.org]

Helgen 7-8 september är det premiär för Örebro läns nya matsatsning – Matresan. Då har du möjlighet att på egen hand besöka olika mathantverkare, krögare och entreprenörer runt om i länet.

Matresan är en förlängning av Wadköpings Matmarknad som gjort succé de senaste åren. Arrangörerna Richard Ekbohm och Davide Lindqvist kände att konsumenterna måste få chansen att besöka de utställare de träffar på matmarknaden.

– Om du till exempel köpt en flaska olja i Wadköping och den är slut, var vänder du dig då? Det här är ett sätt för oss att ge de medverkande utställarna en annan dimension, säger Richard.

Tanken om den här typen av arrangemang har funnits ett tag, men när duon sneglade på Sörmlands motsvarighet, Aptitrundan, föll bitarna på plats.

– Vi besökte dem förra året och det var jättetrevligt. Vi har haft idén om att hyra bussar och köra runt folk, men det här blir bättre, säger Davide.

Upplägget är egentligen ganska enkelt. Ett 50-tal medverkande betalar in en summa till arrangörerna och har öppet hemma hos sig under helgen i september. Som medverkande finns du med både på den fysiska och digitala karta som tagits fram.

– Egentligen är det inget annorlunda mot en vanlig helg då du som gårdsbutik ändå har öppet. Men nu blir det en gemensam satsning och vi samlar alla på vår hemsida matresanorebrolän.se, säger Davide.

Det är inte bara på landsbygden de medverkande går att

hitta även om det blir störst fokus.

– I Östernärke går flera lokala ihop sig och har gemensam minimarknad vid Katrinelund. Det är perfekt att samla flera små på ett ställe, säger Richard.

Även Glanshammar, Lanna, Ervalla och Vinön finns representerade. Matresan sträcker sig över hela länet och förhoppningen är att besökare väljer att resa runt till flera av de medverkande.

– Vi hoppas att det här kommer att lyfta gårdsbutikerna.

Äggbodas på landsbygden går ju redan jättebra. Ett samarbete väcker nya möjligheter, säger Davide.

Matresan har fått ekonomiskt bidrag från Örebrokompaniet just för att utveckla den hemsida där all information finns samlad.

– Matmarknaden i Wadköping har vuxit sig stor och det känns härligt att fortsätta med det samarbetet för det

finns en vilja, säger Richard.

– Nu bygger vi långsamt. Människor är positiva och samarbete behövs för att få upp ögonen på folk. Vi tror att det här kommer att växa för varje år. I dag vill vi ha bra produkter, det ligger i tiden. ■

matresanorebrolän.se

Det går fortfarande bra att anmäla sig som deltagare och då vara med i den digitala kartan.

Richard Ekbohm och Davide Lindqvist.

Vimmel från Tysslingedagen 2019

För första året var det föreningen Tysslinge Företagare som arrangerade den mycket uppskattade dagen där konst-, kultur- och hantverksliv visades upp på 44 spridda stationer runt om i Tysslingeområdet. Trots omväxlande väder var besökarna många, glada och nöjda.

Vintrosaloppet lockade många springglada personer, cirka 300 stycken, trots det något busiga vädret på förmiddagen. Vera Mellberg (nummer 158) född 2010 sprang loppets första start på en och en halv kilometer och kom på en 13:e plats av 139 startande, riktigt bra jobbat! Även Landsbygdsnämndens ordförande, Per-Åke Sörman (nummer 460) hade tagit sig till Vintrosa för att delta i loppets andra start på fem kilometer.

Bo och Gunnel Lindberg bor i Vintrosa och besöker alltid Tysslingedagen. I år träffade de Elisabeth Granberg utanför brandstationen i Vintrosa. Hon har bott i området i 40 år, men bor numera inne i Örebro.
– Det är ett måste att besöka dagen, vädret spelar ingen roll, säger Gunnel.
– Jag åker hit för att träffa gamla bekanta en gång om året, säger Elisabeth.

Helén Alm Roberts bor i Älgesta, men den här dagen representerade hon Hållbart Latorp i just Latorp.
– Vi visar hur enkelt du kan göra ditt egna bihotell. I år märker vi att många redan har ett, det är roligt.

Vid bygdegården Nytorp hade paret Eleonor Grönvall och Weine Fredriksson stannat till på sin väg till Kilsbergen. Elenor passade på att köpa två vasar.
 – En till mig själv och en till studentpresent.
 Konsthantverkare Kajsa Källerus som gjort vaserna tyckte att det varit en bra dag.
 – Det har varit mycket folk, det är jättebra. Jag tror det är bra att stå samlade så här.

Hos Lions station i Vintrosa kunde barnen både rida ponny och kasta boll på burkpyramider. Max Forsman Åsbom från Vintrosa är fem år gammal och hann med att både springa Vintrosaloppet, rida två varv och kasta ner burkar hos Lars Bergström från Lions.
 – Det var lite jobbigt att springa loppet, men ridit har jag gjort förut.

Till Betelkyrkan hade många tagit sig för att köpa plantor. På bilden ser vi Ankie Rauséus och så vännerna Margareta Karlsson och Gudrun Aronsson.
 – Det här är en lockande dag, vi har ätit goda våfflor här inne, berättade Gudrun.
 – Jag har köpt tomatplantor och rosenpelargon, den såg så fin ut. Nu ska vi vidare runt. Det är hantverk och plantor som är mest intressant.

Utanför Naturens teater langade Peter Johansson korb åt många hungriga besökare.
 – Vi har sålt mycket korb i dag, det har varit väldigt bra. Jag upplever att det varit mer folk i år.
 Till vänster står Fredrik Backman och till höger ser vi Leif Klingvall som väntar på sin korb.
 – Jag och frugan har varit runt på fem-sex ställen, det har varit bra, säger Leif.

I Viagården hade besökarna chans att träffa flera av utställarna. En av dem var konstnären Annika Craehn som ställde ut för första gången och fick många fina kommentarer. Hennes konst beundrades av bland annat Meta Franzén och Monica Bergfjord Ståhl.
 – Det är första gången jag är på Tysslingedagen. Jag letar konst till vår konstförening. Så vi ska åka runt och leta mer, berättade Meta.

Torget i Glanshammar invigt

Maud Hadders, Gun-Britt Söderström och Gunnel Arvidsson godkände marmorbänken – Jenny Lindbloms konstverk som är ett nytt inslag på torget. Lovisa Berg, landsbygdsarkitekt på Stadsbyggnadskontoret, är väldigt nöjd med slutresultatet: ”En trevlig utemiljö för alla”.

Nu har Glanshammarsborna äntligen fått sitt nya torg. På invigningen kom över 100 nyfikna besökare och alla verkade överens – vilket lyft!

– Jag är också väldigt nöjd. Allt har gått jättebra, säger Lovisa Berg, landskapsarkitekt på Stadsbyggnadskontoret.

Arbetet drog i gång i augusti förra året och invigdes den 16 maj. Den här dagen visade sig vädret från sin bästa sida och parken fylldes snabbt på med både unga och gamla.

– Vi har gjort en logisk ombyggnation. Öppnat ytan och tagit bort massa buskage. Nu kommer människor kunna stanna till här och sätta sig ner.

Glanshammarstorget är nu ett parktorg, en blandning mellan park och torg och sittmöjligheterna är många. Flera av de gamla träden har behållits och nya har planterats.

– Nu ska det vi har planterat växla av varandra och det är mycket perenner. När gång- och cykelbanan är helt klar kommer vi att peta ner massa vårlökar.

Helt nytt för platsen är den vita marmorbänken. Det är ett konstverk av Jenny Lindblom som fint kompletterar Stenhuggaren som stått på platsen sedan 1979.

– Det här har varit efterlängtat, det vet vi. Nu är det här en trevlig utemiljö för alla. Den är helt enkelt inbjudande, säger Lovisa.

Någon som håller med är Jesper Eriksson, nio år och boende bara ett stenkast från parktorget. Han passade på att prova de nya hängmattorna och gav dem högt betyg.

– Jag somnade faktiskt! Det blev bra här och fint med allt gräs. Innan var det inte lika fint, men nu kommer vi nog att hänga här mycket, säger Jesper.

Jesper Eriksson uppskattade de nya hängmattorna på torget.

På den nya marmorbänken har Maud Hadders, Gun-Britt Söderström och Gunnel Arvidsson slagit sig ner. De är rörande överens om att torget fått ett riktigt lyft.

– Jag hoppas att det får vara så här fint nu. Jag är lite orolig för att det ska bli förstört, säger Gunnel.

– Jag har bara bott här ett år, men uj uj vad fint det har blivit, säger Gun-Britt.

Under invigningen höll bland annat kommunalrådet Ullis Sandberg (S) tal och klippte invigningsbandet.

– Stora delar av Örebro byggdes på 60-talet och behöver rustas upp. Jag är glad att vi även prioriterar tätorten. Det här är viktiga mötesplatser, sa Ullis bland annat. ■

Hjälmare- festivalen tar ton på Vinön

Förra årets bluesfestival blev riktig lyckad. I år tar samma arrangörer steget vidare.

– Med Hjälmarefestivalen vill vi göra något bredare, säger Erik Harrström, arrangör.

Det är Erik Harrström från Harrström Sounds som i tätt samarbete med Vinöns kultur- och hembygdsförening ser till att Hjälmarens pärla Vinön får en hejdundrande musikdag med Kalle Moraeus som dragplåster den 17 augusti.

– I år blir det inte bara musik, utan även konstnärer inom bland annat foto, keramik och hantverk som ställer ut i Missionshuset, säger Birgitta Åberg Andersson, ordförande i föreningen.

Det var främst Erik som ville göra något nytt i år och när Moraeus var positiv hakade Birgitta på direkt efter ett positivt beslut inom styrelsen.

– Vi sökte ekonomiskt bidrag genom Landsbygdsnämnden och fick det, då bestämde vi oss för att satsa. Nu testar vi hur det här går och vi söker även sponsorer, säger Birgitta.

Det blir på en scen allt sker under hela dagen, scenen vid skolan. Hjälmarefestivalen pågår fram till 21-tiden, men den som vill fortsätta att njuta av musik kan då promenera över till värdshuset för att lyssna på Ebbot Lundberg.

– Förra året gick bra och våra besökare var positiva. Jag tror att det kommer bli ännu mer positivt med årets koncept, säger Erik.

På dagen blir det barnaktivitet i form av ansiktsmålning, fiskdamm och tipspromenad. Även om Kalle Moraeus med bandet Hej Kalle är dragplåster kommer fler artister att stå på scen denna lördag.

– Bland annat två av bluesbanden från förra året som folk specifikt frågat efter. Jag tror att en del kommer för bluesen och en del för Moraeus, säger Erik.

Nu är tanken och förhoppningen att Hjälmarfestivalen ska bli återkommande och med förra årets publik-siffra med 400 besökare tror både Erik och Birgitta att grovjobbet är gjort.

– I år har vi dessutom lagt vårt program utifrån färjans tidtabell. Drömmen på sikt vore så klart att båtar ska kunna lägga till vid gamla ångbåtsbryggan på västra sidan av ön, då skulle festivalen bli mer självbärande, säger Birgitta.

– Men det finns möjlighet till camping med både husvagn/husbil och tält. Det är bra om man bokar det i förväg, fyller Erik i.

Arrangörerna tror på lika många besökare som förra året och lovar att det blir en riktig heldag för hela familjen.

– Det är mycket arbete, men också väldigt roligt, avslutar Birgitta. ■

Utöver Hej Kalle med Kalle Moraeus står bland annat Visduo med visstipendiaten Johanna Aveskogh (sång) och Mikael Karlsson (gitarr) på festivalscenen och framför musik av Hasse & Tage. För fullständigt program, läs mer på: vinon.se

Foto: Kola Productions.

Kommunens inspektörer finns till för att hjälpa

De allra flesta boende på landsbygden är medvetna om att var och en är skyldig att ta hand om sitt avloppsvatten. Ändå blir en del lite oroliga och ibland också arga när kommunen hör av sig.

– Vi finns till för att hjälpa fastighetsägaren och vi vill informera och inte bara kontrollera, säger Bodil Eriksson, miljö- och hälsoskyddsinspektör.

Det har varit en del diskussioner kring enskilda avlopp och i förra numret av Landsbygdsnytt berättade kommunalrådet Ullis Sandberg (S) om hur kommunen arbetar. Bodil berättar gärna mer om vad miljö- och hälsoskyddsinspektörerna gör.

– Vi vill att människor inser vad allt det här egentligen handlar om. Att vi är måna om deras dricksvatten och att deras djur inte ska trampa runt i dåligt vatten i sina hagar, säger hon.

Bodil har arbetat som miljö- och hälsoskyddsinspektör i drygt två års tid och hon gillar sitt jobb.

– Det här är väldigt roligt. Du träffar mycket människor och det är en frihetskänsla i yrket.

Den här dagen tar Bodil med oss till en fastighet på landsbygden i kommunen.

– Här har vi en fastighetsägare som var förutseende och kontaktade oss

för att få tips om processen.

Det Bodil och hennes kollegor främst tittar på är att avloppsvatten inte går ut i dricksvattnet eller i ytvattnet.

– Jag arbetar i första hand för hälsoskydd som enskilda avlopp ligger under. Självklart är även miljöaspekten viktig, men hälsoskyddet är prioritet.

På Miljökontoret arbetar i dag fyra miljö- och hälsoskyddsinspektör, men fler ska det bli. Under förra året gjordes cirka 400 kontroller av gamla avlopp och det är avlopp som är över tio år gamla som man vill få kontroll på.

– Vi kartlägger hela kommunen och det är många brunnar som är gamla och inte godkända.

Dagens kontroll flyter på smidigt eftersom avloppssystemet är nytt.

– Då tar det inte många minuter

för oss att se att allt är korrekt. Vi vill helst inte bara åka ut och ge tummen upp eller ner, vi vill gärna informera och pedagogiskt förklara.

Bodil förklarar att hon ser sitt uppdrag som ett samarbete med fastighetsägaren.

– De ska inte känna som många kanske gör inför en bilbesiktning. Det här är något vi gör tillsammans.

För visst finns det en hel del fördomar mot Bodil och hennes kollegor. En del ifrågasätter vad de ska göra och ser inte den större nyttan i att även ett hushåll med två personer måste göra rätt, för allas skull.

– Det är därför vi är ute på fältet, för deras skull. För deras närmiljö, även om det bara är en liten mängd vatten från just det hushållet.

Det finns även en del åsikter om kostnaden, att boende i stan inte alls behöver stå för den.

– Men där regleras sådant genom avgifter. De allra flesta förstår varför de behöver åtgärda sina avlopp, men det är mycket pengar det handlar om.

Under ett första besök vid en fastighet åker inspektörerna alltid ut två och två.

– Det är bra att vara två på plats, så att vi kan komplettera varandra under inspektionen. Men det är även en trygghet att alltid ha en kollega med sig.

De kan även ha larm med sig om behovet finns, men Bodil är dock nogga med att påpeka att varken hon eller hennes kollegor känner något obehag.

– Nej, det gör vi inte. Men det är bra med rutiner för oss.

När Miljökontoret tar kontakt med en fastighetsägare sker det oftast i första hand via brev. Då skickas en avloppsdeklaration ut tillsammans med information.

– Där frågar vi bland annat om avloppets ålder, vilken typ av avloppssystem som finns på fastigheten och vilken typ av vatten man har. Utifrån

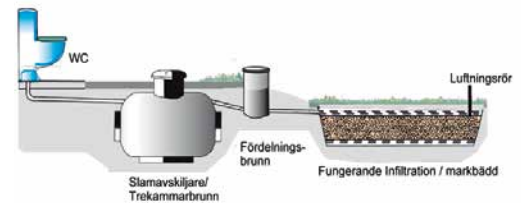
svaren åker vi antingen ut och tittar eller så kan vi direkt se om det inte håller måttet. Då får ägaren information om att åtgärda.

Det kostar att få ut inspektörerna utifrån den timtaxa som kommunen följer.

– De allra flesta är beredda och förstår att de behöver göra åtgärder om de läst vår information. En del låter oss kolla allt, medan andra är mer självgående. Det är oftast väldigt trevligt, men kanske en nervös känsla när vi kommer.

Och det är exakt det Bodil Eriksson och hennes kollegor vill försöka tvätta bort.

– Jag tror att en del känner att vi inkräktar på deras privata mark. Men vi varken gömmer oss eller dömer. Vi vill synas och hjälpa till. Verkligheten är sådan, att du måste ha ett annat tänk kring ditt avlopp på landsbygden, det bara är så. Man kan alltid kontakta oss för att få generella tips och skötselråd. ■

Fakta: Grönt avlopp

- Slamavskiljare/3-kammarbrunn ansluten till nyare fungerade infiltration eller markbädd.
- Annan godkänd anläggning, till exempel wc med extremt liten spolmängd ansluten till slutna tank.
- Anläggningen har skriftligt tillstånd från kommunen.

Har du ett grönt avlopp? Då har du ett bra avlopp med aktuellt tillstånd och behöver inte göra något i dagsläget.

Ett gult eller rött avlopp kräver förbättringar eller åtgärder. Läs mer på avloppsguiden.se

Bilder från en avloppsinspektion: 1) En slamavskiljare. Locket är ganska litet och har ett handtag vilket är smidigt vid öppning. 2) Bodil kontrollerar att slamavskiljaren är hel och ren. 3) Bilden visar ett t-rör och en borste. 4) Kontroll av fördelningsbrunnen. Den ska vara tät och vattenytan ska ligga i nivå med den nedersta kanten av utloppet. 5) Luftningsrören på bädden kontrolleras. Att de är hela, tillräckligt höga för att inte bli begravnade i snö, att det finns ett ventilerande lock, att de ser rena ut på insidan och att det inte står högt med vatten och/eller slam i rören.

Örebro samtliga kommunala fritidsgårdar har hbtq-diplomerats

Örebro kommuns nio fritidsgårdar har i början av året fått hbtq-diplomering. Något som varit efterfrågat av flera anställda och som tack vare RFSL Örebro blivit verklighet.

– Vi märker att det har gett effekt och att vi blivit mer medvetna, säger Elisabet Wallin, Ungdomskonsulent vid Örebro kommun.

Under två kursdagar har personalen från Örebro kommuns fritidsgårdar deltagit i utbildningar ledda av genusvetaren Emmie Särnstedt Gramnaes där de fått kunskap om kön, genus, jämställdhet, sexuell läggning, sexualitet och andra centrala begrepp.

– De får lära sig om hbtq-rörelsens historia, Sveriges lagstiftning, normkreativitet och praktiskt förändringsarbete. Till sist utformar vi tillsammans en passande hemuppgift som de genomför i sina verksamheter, säger Emmie.

Diplomeringsmodellen är framtagen av RFSL Örebro tillsammans med Emmie som utbildar. Hon föreläser, utreder och driver verksamhetsutveckling med fokus på jämställdhet, hbtq-frågor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

– Jag är riktigt stolt över det här. RFSL Örebro är en livskraftig

förening och får saker att hända. Dessutom har vi bra samarbete med kommunen, säger Emmie.

Gensvaret hos fritidsgårdarna har varit positivt, det håller både Emmie

Emmie Särnstedt Gramnaes, RFSL Örebro

Elisabet Wallin, Örebro kommun.

och Elisabet Wallin med om.

– De flesta har tyckt att det har varit fantastiskt bra och det har blivit engagemang. Vi märker att det gett effekt. Tidigare har vi till exempel sagt att vi bemöter alla likadant, men

nu har vi blivit medvetna om att vi faktiskt inte gör det. Vi har fått klart för oss hur viktigt till exempel språket är och det är något som fritidsgårdarna jobbar med nu. Ord som böj, som tidigare varit ett naturligt skällsord, markerar man nu att det inte är okej, säger Elisabet.

– Jag är hård inför diplomering. Det här är en kvalitetsstämpel och det är viktigt att det blir rätt. Vi kommer att följa upp fritidsgårdarna efter en tid, säger Emmie.

– Det här är en del av kommunens hbtq-plan. Vi ska säkra mötesplatser för hbtq-personer och valde att göra det genom att diplomera alla fritidsgårdar. Jag trodde att jag kunde den här frågan, jag är ändå Kultur- och fritidsförvaltningens hbtq-lots, men jag saknade kunskapen. Du får jobba med dina egna värderingar och jag hade många dolda som kom upp till ytan som jag fick bearbeta, avslutar Elisabet. ■

Benämningar att ha koll på:

Heterosexualitet – att attraheras av personer av motsatt kön.

Homosexualitet – att attraheras av personer av samma kön.

Bisexualitet – att attraheras av personer av samma och motsatt kön.

Pansexualitet – att attraheras av personer oavsett kön.

Trans – att överskrida tvåkönsnormen.

Poly och flersamhet – normbrytande relationsformer.

Heteronormativitet – samhällsstruktur som gör det socialt, politiskt och ekonomiskt fördelaktigt att följa normen om heterosexualitet och tvåsamhet.

Cisnormativitet – antagandet att alla människor är antingen kvinnor eller män, i enlighet med det kön de tillskrevs vid födseln och i enlighet med samhällsnormer om hur kvinnor och män ska se ut och vara.

”Det är vi vuxna som måste tänka till”

Magnus Fredriksson och Sarah Greatorex, Odengården.

På fritidsgården Odengården i Odensbacken har hbtq-diplomeringen betytt mycket i det dagliga arbetet.

– Det här ligger i tiden och är egentligen ingen stor grej för ungdomarna. Det är vi vuxna som måste tänka till, säger Magnus Fredriksson, fritidsgårdsledare.

Det finns en grundrespekt bland vuxna och unga på Odengården. Personalen har fin relation med gårdens besökare och nu finns det några saker som visar på medvetna hbtq-handlingar.

– Efter utbildningen med Emmie Särnstedt började vi direkt att titta på vad vi kunde göra hos oss. Förutom att vi tänker på vilket språk vi använder har vi fixat en ny toalettskylt, säger Sarah Greatorex, fritidsledare.

På toalettdörren sitter i dag en skylt som visar en tjej, en kille och en halv av varje.

– Den första vi satte upp åkte ner snabbt. Då satte vi upp en ny där den halva figuren klipptes bort. Men den tredje har fått sitta. Vi sätter bara upp nya och gör ingen grej av det. Då kanske alla förstår att det kommer att vara så här och att det är lika bra att den får sitta kvar, säger Sarah.

Även om Odengården har fått bukt med svordomar och kränkningar finns det alltid arbete för att fortsätta utvecklas.

– Det är nog mest vi vuxna faktiskt. Jag har fått brottats med mitt invanda sätt att uttrycka mig. Det är så lätt att säga till exempel ”kom igen grabbar”. Men från och med

diplomeringen könsbestämmer vi inte. Det är klart att jag säger fel ibland, men när du sätter dig in i frågan inser du att du måste säga rätt. Det är många som tar illa upp annars. När du jobbar med ungdomar vill du att alla ska vara välkomna, säger Magnus.

På väggen sitter en inramad affisch som Sarah tagit initiativ till. Den visar bilder på kända hbtq-personer.

– Den har fått bra respons och lett till fina samtal. Jag gjorde den spontant för att få till samtal och det är ungdomarna själva som frågar om personerna och de olika flaggorna som finns.

Hos alla kommunala fritidsgårdar i Örebro kommun får du skriva på en överenskommelse. Den visar vad du som besökare kan förvänta dig och vad som förväntas av dig.

– Det fungerar bra, även om vi ibland får påminna om att behandla alla lika. Men vi kör med varningar. Såger någon ”Jävla bög” blir det gult kort. Ett till och du åker ut, säger Magnus.

– Det känns fint att ha diplomeringen och utbildningen var meningsfull. Vi vet att vi har kommit en bit på väg och vi både pratar och tänker mycket på det, säger Sarah. ■

Historiskt rally kör runt i länet i sommar

Årets upplaga av Midnattssolsrallyt har Örebro som centralort och hela länet kommer i juli att koka av motorsportsfeber när ett 20-tal sträckor ska köras av välkända namn inom rallyvärlden. Fyra av sträckorna kommer att ske på Örebro kommuns landsbygd – bland annat i världsmästaren Stig Blomqvists hemort Stora Mellösa.

Örebrokompaniets Jimmy Führ och rallysportlegenden Stig Blomqvist hinner knappt sätta sig ned innan de entusiastiskt börjar prata om den enorma responsen Midnattssolsrallyt har fått. Det strömmar in anmälningar i parti och minut. Deltagare från fem världsdelar kommer att röra sig i trakten när Örebro blir centralort.

– En stor anledning till att vi arrangerar rallyt i år är för att det är 35 år sedan Stig blev världsmästare i rally. KAK, Kungliga Automobilklubben, frågade Örebrokompaniet om det fanns ett intresse att stå för arrangemanget, och det fanns det förstås, säger Jimmy.

För fem år sedan arrangerade Örebrokompaniet Örebro Race Day för första gången och Jimmy säger att Örebro har fått en status som samlingsplats för motorsport i Sverige.

– Det beror bland annat på Stig och Ronnie Petersson, Marcus Ericsson och STCC-gänget med Thed Björk och de andra. Men det som är bra med just Midnattssolsrallyt är att det går i hela länet och knyter ihop kommunerna.

– Det kommer att bli fina sträckor och en härlig blandning i startfältet. Dessutom är det helt rätt tid på året för tävlingen, men vissa kommer kanske ha svårt att förklara varför de vill åka på biltävling på semestern, ler Stig.

Stig Blomqvist och Jimmy Führ ser fram mot rallysommaren. Mer info om dagarna finns på: midnattssolsrallyt.com

Midnattssolsrallyt hålls 10-13 juli. Det är en anrik motortävling från 1950. 1965 gick tävlingarna från sommartid till vintertid och blev Svenska rallyt. 2006 startade Midnattssolsrallyt om som ett historiskt rally där ingen bil får vara nyare än årsmodell 1990. Stig kommer i år att köra en Porsche 911 från 1975.

– Många tror att historiskt rally innebär att det är gamla bilar som bara pysar runt, men så är det inte.

Det körs på riktigt, säger Stig.

– Charmen med historiskt rally är att det låter och luktar och är roligt för publiken, tycker Jimmy.

– Ja, det kommer att vara en trevlig blandning av olika bilar, säger Stig.

Tävlingarna utgår från Örebro med depå och service förlagd till Truckstop. Hemlighetsmakeriet kring sträckornas exakta placeringar är påtagligt för att förhindra att team provkör dem och stör omgivningarna. Så mycket kan dock sägas att fyra av de totalt cirka 20 sträckorna kommer att ske på Örebro landsbygd.

– På torsdagen blir det i de norra delarna och på lördagen rör vi oss österut, säger Jimmy.

En av sträckorna blir i Stora Mellösa där Stig Blomqvist bor.

– Den är bara 500 meter bort. Jag har aldrig tävlingskört hemma. Det var en tävling där på 80-talet, men då var jag

bortrest. Men för 50 år sedan åkte jag förstås var och varannan dag hemma, säger Stig.

Han berättar att vägsamfälligheten i trakten varit positiva och tycker att det är kul att det händer något. Även i angränsande bygder har tongångarna varit övervägande goda.

– Det var i och för sig någon som undrade om de inte kunde cykla i stället, skrattar Stig.

Ola Stokka susar fram i sin Volvo PV 544 Sport under fjolårets upplaga av Midnattssolsrallyt när Vimmerby var centralort. Foto: Midnattssolsrallyt.com

Veteranen Stig har kört i princip överallt i världen och minns hur publiksäkerheten i vissa länder förr var katastrofal.

– I Portugal var det en sport för publiken att ta på bilarna när de passerade, säger han.

– Det är många som undrar om man verkligen kan våga sig ut i skogarna för att titta på tävlingarna. Säkerheten är förstås väldigt viktig

för motorsportsklubbarna som medarrangerar tävlingarna och jag skulle säga att det faktiskt är exemplariskt för åskådare, säger Jimmy.

Midnattssolsrallyt brukar i regel locka 100 000 besökare under de fyra dagarna, men både Jimmy och Stig tror på mer.

– Rekordet kommer att knäckas, säger Stig.

– Rallyfolk är härdade och kommer

i alla väder, men blir det bra väder kommer alla andra också. Blir det riktigt bra väder under onsdagen kan det säkert komma 15 000 bara till Sörbybacken i Örebro, tror Jimmy.

Förhoppningarna på tävlingen är stora, så pass att man redan nu blickar framåt till att göra Örebro till en permanent centralort för rallyt.

– Planen är genomföra år ett, utvärdera och sedan göra två år till. Det behövs nog ett år för att etablera sig hos de som inte är motorsportentusiaster. Det vi gör nu lägger grunden för framtiden, säger Jimmy.

– Då kan vi förbättra och förenkla nästa gång, säger Stig som tycker att Örebro är en väldigt bra plats för tävlingen.

– Svenska rallyt kommer inte att flytta från Karlstad och Värmland för alla vet att det fungerar. Det är något sådant vi vill få till här, säger Jimmy.

Stig åker fortfarande tre-fyra tävlingar om året och i sommar bär det av till Spanien, Tyskland, Frankrike och Portugal, men Midnattssolsrallyt är förstås något extra.

– Jag kommer att vara kolugn på startlinjen men det kommer att vara något speciellt att köra på hemma-plan. Det kommer att vara några förare man känner igen och bra stöttning från publiken i skogen, avslutar han. ■

Notiser från Örebro kommuns landsbygd

Nytt B&B på Vinön

På Vinöns sydöstra sida har ett Bed and Breakfast öppnat. Med totalt åtta bäddar har Vita huset möjlighet att ta emot nattgäster från både när och fjärran. B&B drivs av Birgitta Åberg Andersson. ■

Turerna med IP Only fortsätter

Angående turerna kring bredband i bland annat Kilsmo, vill kommunen påminna om att varje enskild fastighetsägare står på respektive kontrakt med företaget. Det är alltså inte Örebro kommun som skrivit avtal med leverantören. ■

Landsbygdsenheten kartlägger tomma hus

En inventering ska ske bland tomma hus på landsbygden. Projektet görs för att kunna matcha med de som vill bo på landet. Liknande har gjorts i andra kommuner i Sverige och det har varit ett bra sätt att frigöra hus. I höst följer vi upp detta ytterligare. ■

Stora sportmöjligheter vid Väringsbricka

I sommar har alla möjligheten att spela padel, tennis, boule och beachvolleyboll i Väringsbricka, Glanshammar. De som ser till att det är möjligt är Väringsbricka Tennisklubb och Väringsbricka andelsägarförening. För att boka tid för spel, gå in på: matchi.com. ■

Ny webbplats för Hjälmare

Nu har Hjälmare fått en egen hemsida. Örebro kommun har tillsammans med övriga kommuner runt sjön lanserat en gemensam plattform: visithjalmare.se. ■

Ytterligare sjökabel till Vinön

Eon Energidistribution gör en större satsning på flera olika håll i Östernärke. Vinön kommer att få ytterligare en elkabel ut till ön. Kabeln grävs inte ner utan kommer att läggas på sjöbotten, en bit utanför färjerutten. Tanken är att arbetet ska komma i gång efter sommaren. ■

Medborgardialoger våren 2019

Sedan senaste numret har Landsbygdsnämnden genomfört fyra medborgardialoger. Här kommer en sammanfattning av dem.

Kilsmo, 14 mars:

31 medborgare kom och lyssnade och diskuterade när Björn Fransson från Örebrokompaniet inledde kvällen med en föreläsning om naturturism och besöksnäring. Bland annat diskuterades sjön Sotterns utvecklingsmöjligheter, men även kollektivtrafik, bredband, strandskydd och urbanisering.

Järle, 11 april:

Under förbättringspromenaden i Järle kom det fram att byborna bland annat ser ett behov av gatubelysning, renovering av lekplats, hockeyrink till idrottsplatsen, återvinningsstation, boulebana och utegym. Även en renovering av Järlegården diskuterades. 17 personer deltog i diskussionerna.

Täby, 9 maj:

I Täby föreläste Stadsbyggnad om den nya översiktsplanen och 55 personer slöt upp. Frågor om bland annat bevarande av viktig jordbruksmark, trafiken genom Täby och boende diskuterades. Flerbostadshus eller äldreboende borde kunna frigöra andra bostäder ansågs det.

Fridhem förskola och skola, 23 maj:

På Fridhem förskola och skola genomfördes i slutet av maj en elevdialog. Barnen ser många fördelar med att bo eller gå i skolan på landet, bland annat närheten till skogen, den friska luften och lugnet. Barnen saknar dock cykelvägar, en mataffär i närheten och fler bussar. Dessutom är det

Järle gångbro är i behov av upprustning för att bli säkrare, ansåg deltagarna.

många av de äldre barnen som tycker att bilarna kör för fort förbi skolan, trots att hastighetsbegränsningen är 30 km/h. Därför behövs det förslagsvis ett farthinder eller en fartkamera.

Höstens dialoger:

22/8: Hampetorp kl 18-20

19/9: Kvinnerstagymnasiet, på förmiddagen (elevdialog)

17/10: Latorp kl 18-20 (förbättringspromenad)

14/11: Örebrotravet kl 18-20

12/12: Ekeby-Almby kl 18-20

Sten Bergman har haft sommarboende i Järle sedan 70-talet. Här samtalar han med Carina Börjesson (M), andre vice ordförande i nämnden.

Sven Röstlund, med ryggen mot kameran, från Järle byalag guidade under förbättringspromenaden. Här visar han bygdens förskola.

Lennart Lindqvist och Kurt Eriksson hoppas på en vändning för Folkets hus.

De kämpar för att behålla Axbergs Folkets hus

I höst firar Axbergs Folkets hus 100-årsjubileum. Mycket har hänt i det stora gula trähuset genom alla år, men senaste tiden har varit tuff ekonomiskt. – Nu måste något drastiskt hända, annars får vi lägga ner, säger Kurt Eriksson.

Under många år var Axbergs Folkets hus en medelpunkt för invånarna i området. Här arrangerades både gammeldans och dans till Rock-Olga. Här har turnerande teatersällskap och artisten Martin Stenmarck uppträtt. Det var här skytteklubben och schackklubben sågs, bordtennismatcher har spelats och oändligt med privatfester har anordnats. Men nu kan det alltså vara slut på det.

– Jag har varit med sedan tidigt 80-tal och då var det bra år. Det är de senast knappa tio åren som allt har förändrats, säger Kurt som i dag är vaktmästare.

När det fortfarande var kommunalnämnder fick Folkets hus årligen driftbidrag som höll dem flytande.

– Om vi skulle få det nu skulle det inte vara något problem. Elen är vår

största utgift och kostar oss 50 000 kronor per år. Just nu är det mest från hand till mun, säger Lennart Lindqvist, ordförande.

Även om det är ansträngt kring ekonomin finns det ändå en vilja att fortsätta driva Folkets hus. Den nuvarande styrelsen har många idéer och önskan om att fortsätta är stark.

– Det är svårt att få lokalbefolkningen att hjälpa till, folk har inte tid i dag även om de flesta vill att det ska finnas ett Folkets hus, säger Lennart.

Pengar till elen är prio ett just nu, annars tror Kurt och Lennart att det blir gravöl i samband med 100-årsjubileet på Axbergsdagen den 14 september.

– Behovet att vi är kvar finns ju, men det är inte enkelt. Huset skulle behöva renoveras och vi skulle till

exempel behöva byta värmepannor, då skulle vi få ner värmekostnaden rejält, säger Kurt.

Att sälja fastigheten vill man helst inte, men kanske kan det vara en lösning för att låta Folkets hus leva vidare.

– Jag tycker att det är trist att det ska spela roll var du bor geografiskt. Ett Folkets hus på småorter är jätteviktigt. Vi vill inte sälja, men vi skulle verkligen behöva stöttning, säger Kurt.

– Både jag och Kurt ligger ute med privata pengar. Drömmen vore så klart att Axbergs Folkets hus blev levande igen. Men då behöver vi ekonomiskt stöd och engagemang från de som bor på orten. Jag hoppas att det löser sig de närmaste månaderna, säger Lennart. ■

Sommarens kalendarium

Här får ni ett axplock av allt som händer på landsbygden utifrån tips från er läsare. För att få tillgång till alla arrangörers datum, sök information hos respektive arrangör. Vi tar gärna emot tips året om.

Hör av er: landsbygdsnytt@orebro.se

Juni

28/6: Pubkväll, Blå Bergen pub & restaurang
29/6: Pubkväll, Ässundet
29/6: Sommarmusik i Lillkyrka kyrka
29/6: Krokiteckning och dans, Brevens Bruk
29/6: Järle marknad

Juli

13/7: Sommarloppis, Brevens hembygdsgård
13/7: Sommarmusik i Ödeby kyrka.
17/7: Veteranbilar med Nerikes Fordonshistoriker, Ässundet
19/7: Jazzkonsert och dikter, Brevens kyrka
20/7: Jack Vreeswijk, Vinöns värdshus
20/7: Grillkväll, Kilsbergens Hembygdsförening
26/7: Konsert, Brevens kyrka

Augusti

2/8: Allsångskväll, Stora Mellösa hembygdsgård

3/8: Spelmansstämma, Brevens hembygdsgård
7/8: Musikkväll, Ässundet
9/8: Allsångskväll, Brevens hembygdsgård
10/8: Sommarmusik i Rinkaby kyrka
10/8: Tomas Di Leva, Vinöns värdshus
17/8: Vintrosadagen
17/8: Vintrosa beachhandbollscup

Nerikes Fordonshistoriker visade upp veteranbilar vid Ässundet även 2018.

17/8: Örebro Swimrun, Ånnaboda
17/8: Romprovning, Blå Bergen pub & restaurang
18/8: Bakluckeloppis, Järle station
24/8: Kräftfest, Kilsbergens Hembygdsförening
31/8: Mellsaloppet och höstmarknad, Stora Mellösa

September

7/9: Ervalladagen
7/9: Brevens SextettFestival, Modellboden med omnejd, Brevens Bruk
14/9: Skörde- och hantverksmarknad, Stora Mellösa hembygdsgård
29/9: Lanna Trailrun, Lanna badgruva

Bidrag till utvecklingsprojekt för landsbygden

Upprustning av samlingslokaler

Föreningar och ideella organisationer som är verksamma i, och äger eller förvaltar, fastighet på Örebro kommuns landsbygd kan ansöka om bidrag till att bevara och förbättra samlingslokaler, som används för lokal demokrati, sociala möten eller kulturaktiviteter.

Bidrag till utvecklingsprojekt

Bidraget ska stärka insatser som underlättar att bo och verka i en bygd. Det kan till exempel handla om att anordna aktiviteter för unga eller att skapa mötesplatser för olika målgrupper. Insatser av utvecklingskaraktär prioriteras.

Startbidrag för föreningar

För att stimulera och gynna föreningslivet på landsbygden är det möjligt att ansöka om startbidrag. Bidraget ska underlätta själva bildandet av föreningen, men också gå till utrustning som är nödvändig för verksamheten att komma i gång.

Evenemangsbidrag

Återkommande aktiviteter kan vara gynnsamma för landsbygdens utveckling. Syftet med bidragen är att främja existerande evenemang, men även att uppmuntra till nya för att på så sätt bidra till en levande landsbygd.

Läs mer på: orebro.se/landsbygdsutveckling